پوښتنه - کمیونزم څه ته وایئ؟
پوښتنه - پرولتاریه یا کارګره طبقه څه ته وایئ ؟
پوښتنه - ایا کارګر یا پرولتاریه له ازل څخه موجوده وه؟
پوښتنه - پرولتاریه څنګه راپیدا شوه؟
پوښتنه - هغه کوم عوامل دي چې له امله یې غریبه طبقه (پرولتاریه) خپل زیار د پانګوالې طبقې د ودې په خاطر پلوري یا مجبوره شوي چې خرڅ یې کړي؟
پوښتنه - له صنعتي انقلاب وړاندې کارګرې طبقې څه حالت درلوده؟
پوښتنه - پرولتاریه د غلام په پرتله څه توپیر لري؟
پوښتنه - د پرولتاریه او بزګر ترمنځ څه توپیر دی؟
پوښتنه - هغه کوم لاملونه دي چې پرولتاریه له دستکار څخه بیلوي؟
پوښتنه - پرولتاریه پر کُومو اساساتو له کورني دستکار اویا د کورني صنعتي کارګر څخه توپیر لري؟
پوښتنه - هغه کوم لاملونه دي چې له صنعتي انقلاب وروسته یې ټولنه د پرولتاریه او پانګوالې طبقو په څیر په دوه برخو وه وېشل؟
پوښتنه -دصنعتي انقلاب نور کوم اثرات راڅرګند شول؟
پوښتنه - ددې هره ورځ تجاراتي بُحرانونو دعروج او زوال څخه څه تر لاسه کیږي؟
پوښتنه - دغه نظام به څه ډول وي؟
پوښتنه-آیا ددې څخه وړاندې هم دشخصي شتمنیو خاتمه ممکنه وه؟
پوښتنه-آیا په سُلیېز ډول دشخصي شتمنیو له منځه تلل ممکن دي؟
پوښتنه - دانقلاب طریقه او لاره به څه وي؟
پوښتنه -آیا داممکنه ده چې انقلاب په یوهیواد کې راشي اوبیا به بریا ترلاسه کړي؟

پوښتنه - کمیونزم څه ته وایئ؟

ځواب-

هغه نظریه چې د مارکسیزم پر بنسټ ولاړه وي دکارګرې طبقي دغیر استحصالي او غیر طبقاتي ټولنې لپاره زیار وباسي کمیونزم دي. په دغه کې شخصي پانګه چې دبل وګړي د استحصال پر خاطر کارولای کېږي شتون نه لري. تولید او انساني زیار دکارګرې طبقې شریکه پانګه وي، په دغه غونډال کې دهرچا څخه دهغه د استعداد مطابق کار اخیستلی کېږي او ورکولای کېږي. ترڅو د ذهنی او طبیعی زیار ترمنځ توپیر له منځه لاړشي. دټولنې هر وګړي ته خوراک، ډوډۍ، څښاک، کالي، کور، پوهه او د روغتیا اسانتیاوې پرته له کوم تعصبه رسول کېږي. په دغه نظام کې له بې کارۍ، لوږې، مریضتیا ،جهل او نوري نیمګړتیاوو، چې په پانګوال نظام کې شتون لري خلک ترې په امن کې وي. خپلواکه، پرمختللې او رینښتنې ټولنه په رینښتیا هم په دغه نظام کې وجود لري.

پوښتنه - پرولتاریه یا کارګره طبقه څه ته وایئ ؟

ځواب-

پرولتاریه یا کارګره طبقه هغه طبقه ده چې دا د ذریعه یې تولید په واک کې لرولو څخه محرومه او د خپلې بقا لپاره او دژوند داړتیاوو دپوره کولو لپاره خپل زیار په بازار کې پلوري. په پانګوال نظام کې هرڅه پخپله تولیدوي خو واک او ګټه نلري.

د کارګري طبقې ښادي او غم، ژوند او مرګ او ان تردې چې د نوموړې بقاء انحصار او طلب یې د ښه او بد کاروبار دغه پانګوال ترمنځ اقتصادي ټيټه جګه یا سیالۍ سره تړلې شوې ده. د نولسمې پیړۍ په اصطلاح کارګره طبقه هغه طبقه ده چې په لویو او کوچنیو منډیو یا بازارونو کې د خپل ژوند ساتلو لپاره زیار د پانګوال په لاس پلوري.

پوښتنه - ایا کارګر یا پرولتاریه له ازل څخه موجوده وه؟

ځواب-

نه داسې نده غریب او کارګر تل زیار ایستونکي پاتې شوي دي. او زیار ایستونکي تل غریب پاتې شوي دي. د تولیدي عواملو تر څنګ په تولیداتو او آلاتو باندې د یو څه خلکو د واک له امله غریبه او کارګره طبقه په وجود کې راغلې ده. پرولتاریه په صنعتي بهیر کښې را پیدا شوې ده، خو د دې عیني اوضاع داسې نه وه ، ځکه چې آزاد بازار او بیا په دغه کې د پانګوالو د سیالۍ استحکام تل موجود نه وه.

پوښتنه -پرولتاریه څنګه را پیدا شوه؟

ځواب-

پرولتاریه د ۱۸ پیړۍ په نیمایې کې رامنځته شوه، کله چې په انګلستان او دنړۍ په نورو هیوادونو کې صنعتي انقلاب رامینځته شو. دبخار انجن جوړوني، سنینګ ماشین (پاور لوم) اونور داسې تخنیکې ماشینونه ددې باعث شول چې انقلاب رامنځته کړي. دغه ماشینونه ډیر قیمتي وه چې فقط لویو پانګوالو اخیستلای او جوړولای شول. ددغو ماشینونو دزړو پیداوري او تولیداتي توکو ځای ونیو. هډې او دژرندو په پرتله سیلنګ ماشین او پاور لوم ډیر تولید او ژر کار کاوه همدا علت وه چې پخوانی نظام له منځه ولاړ او ځای یې دغو ماشینونو ونیوه.

ددغه ماشینونو په کار کولو سره تولید او پرمختګ دواړه ډیر شول او کارګره طبقه په وسایلو باندې غالبه شوه. بل لوري ته د کارګري طبقې ژوند او نور عادي وسایل له منځه ولاړل. ددې نه وروسته پانګوالو ټول صنعتي او تولیدي وسایل په لاس کې واخیستل. کارګره طبقه دهر ډول تولیدي وسایلو څخه محرومه شوه. لکه د کالیو دلاس ماشین له منځه ولاړ او پر ځای یې د کالیو جوړولو فابریکه (ټیکسټایل انډسټري) راغله او پدې ډول صنعتي نظام پیل شو. د کالیو جوړولو د فابریکې په رامنځته کولو سره صنعتي نظام د ژوند په نورو برخو کې هم ښکاره بدلون رامنځته کړ، چې وروسته بیا د صنعتي نظام یوه برخه وګرځیده. په دغه کې د کتابونو مطبوعاتي چاپ، پوستې او د اوسپنو فابریکې شاملې دي او همدرنګه د زیار ټولنیز وېش رامینځته شو. لومړۍ هغه کارګر چې یو بسته جنس یا شئ به یې جوړول اوس د هغې شي به یې یوه برخه جوړوله او د کارګر انفرادي زیار باسل ډیر ساده وه او تش میکانیکې حرکاتونو پورې پاتې شول. دغه ماشین ډیر په اعلی توګه کار ترسره کاوه. د زیار په تجزیه کیدلو سره د شیانو جوړول او رسول ډیر په چټکې سره پرمختګ وکړ. چې د کم (قیمت) مفقط له وجې ډیر ارزانه تمامیدل او د لګښت له امله یې بیه، ټیټه شوه. دغه شیانو د هغه شیانو ځای ونیوه چې کارګري طبقې به په ځانګړې توګه په لاس سره جوړول. داسې تولیدي شیانو کې د مسلکي او تخنیکي پوهې ښوونه به په ډیر اسانۍ سره تکراریدلای شوه. همدا علت وه چې په تولید کې زیاتوالی راغی او تر څنګ یې کیفیت هم لوړ شو.

نوموړی نظام د صنعتي نظام په تسلط کې راغی او د سیلنګ او ویونګ ماشینونو کارونه د هاب د ماشینونو لاندې راغلل. بل لورې ته دغه ټولې نوې فابریکې دلویو پانګوالو لاسونو ته ولویدې، له دې سره د کارګرو خپلواکې هم د دوی ولکې ته ولویده. هغه کارګر چې د هغوی څخه به کار اخیستل کېده ټول ماشیني شول او کوچني کوچني پانګوال په سترو او لویو پانګوالو باندې بدل شول. دوی لوې لوې فابریکې او صنعتونه جوړ کړل او ګټې ته یې مخه وکړه. چې بیا په نوي نظام کې د کارګري طبقې زیار له سره تجزیه شو.

ددي عمل په ترڅ کې په ټولو پرمختللي هيوادونو کې کارګرې طبقې د خپل زيار خرڅولو په موخه بازارونو ته مخه وکړه، اولاسي توکو صنعت وده وکړه او نوی بازاري او صنعتي شکل يې خپل کړ. په پايله کې کوچني پانګوال، کارګره او منځنۍ طبقه تر پښو لاندې شوه. د زيار ايستونکو پخواني شکل بدلون ومونده او په پايله کې يې ټولنه په دوه لويو طبقو وه وېشل شوه. دوه لويې او ستري طبقي منځته راغلي چې په تدريجي ډول دغو سترو طبقو له ځان سره نوې طبقې وټوکولې يا وزېږولې.

۱- پانګواله طبقه: دغه طبقه د پرمختللو هيوادونو په توليدي ځواکونو غالبه شوه ځکه دوی د اومو موادو او ماشينونو څېښتنان شول، ځکه چې دغه وسايل د توليد لپاره اړين ګڼل کيدل دغه طبقه د پانګوالې طبقې په نوم مشهوره شوه.

۲- پرولتاريه (زيار ايستونکې يا کارګره طبقه): دغه طبقه هيڅ نلري پرته له هُنره، دوي خپل زيار او هُنر د نورو طبقو لپاره پلوري او پېري تر څو وکولاي شي خپل ژوند پرمخ بوځي، دغه طبقه پرولتاريه ونوميدله.

پوښتنه - هغه کوم عوامل دي چې له امله يې غريبه طبقه (پرولتاريه) خپل زيار د پانګوالې طبقې د وديې په خاطر پلوري يا مجبوره شوي چې خرڅ يې کړي؟

ځواب-

په پانګوال نظام کې د کوښښ يا زيار حيثيت د جنس مانا ورکوي. دغه زيار يا جنس هغه وخت ډير ارزښتناک يا ښه جنس ګڼل کيږي چې وکولای شي نور توليدي توکي رامنځته کړي. په ډيره لوړه کچه په صنعتي يا آزادانه سيالۍ کې بشرې زيار يا جنس د يو شي تر سيوري لاندې وي. د هر جنس د بيې ټاکنه په توليد باندې دراتلونکي مفقط او د ژوند تيرولو په اساسي شيانو باندې مشتمل وي ځکه چې پانګوال نه غواړي کارګره طبقه بيکاره پاتې شي او يا لمنځه ولاړه شي او په بدل کې دومره ورکولای کيږي چې يوازې پرې ژوند وکړي. پدې نظام کې د کارګرې طبقه ژوندي ساتل ددي لپاره اړين بلل کيږي، چې پانګوال غواړي له کاره يې ګټه پورته کړي. همداسې کاروبار يا بازار کله ښه وي او کله هم بد وي، نو پانګوال هم کارګرته کله کم معاش ورکوي او کله زيات او په همدي توګه کارګر هم نه زيات څه اخلي او نه کم. څرنګه چې ديوې فابريکې څښتن دخپل توليد په پرتله نه کم اخلي او نه زيات، بيخې همداسې زيارکښ هم د خپل معاش څخه نه زيات اخلی او نه کم.

لوي صنعتونه چې څومره ډير توکي توليدولاي شي هغومره به د معاش د راکړې ورکړې قانون جدي کيږي. پانګوال سره خو لوي وسايل او ډير توليد شتون لري خو د کارګري طبقي سره د خپل ځان او کورنۍ لپاره، پرته له خپل هُنر نه چې پلوري يې، بل هيڅ نلري.

پوښتنه - له صنعتي انقلاب وړاندې کارګرې طبقې څه حالت درلوده؟

ځواب- دټولنيزې ودې تر څنګ به کارګرې طبقې هم بدلون مونده او دوي به له خپلو مالکانو او حکمرانې طبقې سره ډول ډول اړيکې درلودې. په لرغوني زمانه کې به کارګره طبقه د خپلو څښتنانو غلامان وو. لکه څرنګه چې اوس هم له پوهې علم څخه وروسته پاتې هيوادونو کې دا حالت روان او شتون لري. په منځني دور کې د کارګرې طبقې حالت د بزګرانو په شکل وو. چې د څښتنانو ، اشرافيه او ځمکوالو په تسلط کې به يې ژوند کاوه چې دا حالت نن هم په دربيمه نړۍ کې تر سترګو کيږي.

دصنعتي انقلاب تر بشپړيدو پورې دوي کرايي مزدوران وو چې په کلي باندو کې به يې له منځني پانګوالې طبقې سره کار کاوه. وروسته بيا ټيکنالوژۍ وده وکړه او کارګره طبقه د صنعت له لارې معصره او کارګره طبقه د لويو پانګوالو په لاسونو کې ښکيل شوه چې دې کارګرې طبقې د صنعتي نړۍ پرولتاريه حالت خپل کړ.

پوښتنه - پرولتاريه د غلام په پرتله څه توپير لري؟

ځواب-

غلام یو ځلې خپل ځان پلوري خو پرولتاریه خپل ځان د ورځو یا ساعتونو په حساب خرڅوي. غلام د خپل آقا شتمني وي چې له پیل نه ورسره ژوند تیروي، که هر څومره یې ژوند خراب هم تیریږي، بیا یې هم ژوندي پاتې کېدل اړین وي ځکه چې په دې کې یې د آقا ګټه ده. پرولتاریه نه د خپل ژوند تحفظ او نه هم د ژوندي پاتې کېدلو باور لري. د کار په شمول د خوراک، څښاک، زده کړې او روغتیايي اسانتیاوې نلري. پانګوال چې هر کله وغواړي شړلای یې شي او بس.

نو بیا نوموړې د لوږې ملګرې پاتې شي. د ژوندي پاتې کېدلو باور فقط په احتمالي توګه کارګري طبقې ته ورکول کیږي. غلام د سیالۍ څخه دباندې وي خو پرولتاریه هر وخت د سیالۍ او لوبې په میدان کې د ذلت ښکار وي. د غلام حیثیت په ټولنه کې د منلي غړي په توګه وي او د پرولتاریه په نسبت غلام د ژوند ډاډ لري.

ځکه چې د ژوند اړتیاوې یې د آقا په لاس کې وي. خو پرولتاریه د ټولنې د یو اړین غړي تر څنګ د ژوند کولو داړینو اسانتیاوو څخه بې برخې وي. غلام کولای شي چې خپل ځان آزاد کړي په هغه صورت کې چې خپلې شخصي شتمني په لرلو سره یې غلامي له منځه ولاړه شي. خو داسې غلام بیا په پرولتاریه باندې بدل شي. پرولتاریه په هغه صورت کې خپل ځان ازادولای شي چې کله په ټولنیز ډول پاڅون وکړي او په بشپړه توګه د پانګوالو تولیدي شتمني او واک له منځه یوسي.

پوښتنه - د پرولتاریه او بزګر ترمنځ څه توپیر دی؟

ځواب-

د ځمکنیوني په نظام کې کارکوونکي ته بزګر ویل کیږي، چې د ځمکې یوه ټوټه د تولیدي موخو لپاره په کار اچوي او په بدل کې یې د تولیداتو یوه برخه د ځمکې څېښتن او واکمن ته ورکوي. په کومو وسایلو چې پرولتاریه کار کوي د هغې خاوند خو نه وي خو یوازې په بدل کې یې معاش اخلي. بزګر خپل مالک ته یو څه ورکوي، خو پرولتاریه یې د خپل زیار په بدل کې له څښتن څخه اخلي. بزګر په خپل ژوندي پاتې کېدلو ډاډمن وي خو د پرولتاریه بقاء بې باوره ده. له کارګر سره بدیل هیڅ شی نه وي، خو بزګر یې لري. بزګر د سیالۍ څخه دباندې وي. خو کارګر ورځ تر بلې د سیالۍ برخه ګرځي.

یو بزګر په هغه وخت کې ځان آزادولای شي چې کله هغه له نوموړې ښار یا کلي څخه وه تښتي او په صنعتي نظام کې ځان پرځای کړي او د هُنرمند یا کارګر په توګه ځان مطرح کړي. خو دا هم کولای شي چې خپل څېښتن یا مالک ته نقدي پیسې یا تولید ورکړي او خپل ځان پرې آزاد کړي. په بل صورت کې بزګر کولای شي خپل خاوند ووهي او واک تر لاسه کړي او یو څه لږه اندازه د سیالۍ برخه وګرځي. خو پرولتاریه داسې نشي کولای نوموړې باید د خپل خلاصون لپاره د سیالۍ لوبه، شخصي شتمني او طبقاتي وېش له منځه یوسي.

پوښتنه - هغه کوم لاملونه دي چې پرولتاریه له دستکار څخه بیلوي؟

ځواب-

هُنرمند یا دستکار چې تر ۱۸ م پیړۍ پورې یې د ځمکې پر سر وجود درلود نن هم د نړۍ په مختلفو برخو کې شته دي.

دستکار(لاسي کارګر) په جزوي او یا عارضي توګه یو پرولتاریه وي خو موخه یې پیسې ګټل وي، چې وروسته بیا د پرولتاریه د استحصال وړ ګرځي او خپله پانګونه کې زیاتوالی راوړي. پداسې کارونو کې مونږ اکثر نوموړې بریالي لیدلي دي.

تر کومه چې کورنۍ صنعت یا انفرادي تولید حضور لري نشي کولای چې د سیالۍ کولو لوبه یا معصر صنعت ځای ونیسي. نو پداسې چاپیریال کې دستکار وجود لري. خو څرنګه چې د دستکارۍ پر ځای صنعتي نظام رامنځته شو، نو هلته رقابت رامنځته شو، چې دستکارانو د منځنۍ طبقې او یا د پانګوال شکل خپل کړ. او یا بل طرف ته یې درقابت په ډګر کې ځان ورګډ

او ځان د پرولتاريه سره يوځاي کړ. او س هغه کولاي شي چې په منظمه توګه ځان د پرولتاريه برخه وګڼي او د پانګوال نظام د ظلم پر وړاندي مبارزه وکړي او ځان ترې وژغوري. چې دغه په وروستي پړاو کې په شعوري توګه د روان کمونيستي خوځښت يا کارګر خوځښت سره په يو ځاي کېدو امکان لري.

پوښتنه - پرولتاريه پر ګومو اساساتو له کورني دستکار او يا د کورني صنعتي کارګر څخه توپير لري؟

ځواب-

د ۱۲ ميلادي پيړي څخه تر ۱۸ ميلادي پيړي پورې کورنی دستکار د توليداتي آلاتو څيښتن شوی دی. دې د ژرندې، کرنې او نورو توليدي آلاتو او دزمکې څيښتن وو. داضافي وخت په درلودلو سره يې کرنه کوله، خو ددې په پرتله پرولتاريه د هڅې او زيار پرته بل هيڅ نه وي.

کورنی دستکار تل له خپل خان يا سردار سره تړلي وي. هغه د خپل سردار يا مالک سره توليدي خپلوي لري. خو ددې برعکس پرولتاريه په لويو صنعتي ښارونو کې ژوند کوي نوموړی د خپل سردار يا مالک سره د نقدو پيسو په صورت کې کار کوي. کورنی دستکار په پراخ صنعتي بازار کې خپل ځان ورګډ او د پرولتاريه ملګری کړ.

پوښتنه - هغه کوم لاملونه دي چې له صنعتي انقلاب وروسته يې ټولنه د پرولتاريه او پانګوالې طبقو په څير په دوه برخو وه وېشله؟

ځواب-

په سر کې چې کله ماشينونه په صنعت کې دتوليدي ځواکونو ځاي ونيو نو دجنس قيمت راښکته شو او همدا علت وو چې هغه خلک چې دلاس په واسطه به يې کار کولو ورک او ترې تم شول. په همدې ډول هغه هيوادونه چې د بربريت ښکار او دتاريخي تکامل سره نابلد وو، ددې انحصار پر عادي جوړوني (منيفکچرنګ) باندي وو. دوي دخپل يوازيتوب څخه وباسل شول او دوي هغه انګريزي مو ادو ته په خپلو بازارونو کې ځاي ورکړ چې قيمت يې ټيټ وو. ځکه دوي خپل هغه بازار چې لاسي توکي به پکې خرڅيدل پخپله له منځه يوړ. پداسي هيوادونو کې چې په زرګونو کلونو کې په دوی کې د پرمختګ څرک نه ښکارا کيدل، ديو انقلاب او بدلون سره مخامخ شول. په بريتانيا کې يو عادي ماشين د ميلونونو وګړو پر لاسي کاروبار خېټه واچوله او د دوي بازارونه يې له منځه يوړل.

دصنعت په ودې سره دنړۍ ټول وګړي ديو بل سره په اړيکه کې شول او پرلپسې کوچني او لوی بازارونه په نړيوالو بازارونو باندي بدل شول. دصنعتي انقلاب له برکته په نړيوال فرهنګ کې لوي پرمختګ راغی او دبافرهنګه او پرمختللو هيوادونو څخه ډير څه د وروسته پاتې هيوادونو په برخه شول. ددي څخه داسي برېښي چې په پرمخ تللي هيوادونو کې لږ بدلون هم په وروسته پاتې هيوادونو باندي خپل اغيز ښيندي.

همدا لامل دی که نن د بريتانيا يا فرانسي کارګره طبقه پاڅون وکړي نو اغيزي به يې ددويمي او درېيمې نړۍ په وګړو کې هم وليدل شي. ډير ژر به پدې هيوادونو کې هم پاڅونونه وشي چې په پايله کې به يې کارګره طبقه بيرته خپلې موخې او آزادۍ ته ورسيږي. په دويم پړاو کې چې د منيفکچرنګ پر ځاي صنعتي نظام راغی نو صنعتي انقلاب بورژوزي طبقي ته زيږون ورکړ، چې دولت ياني خپله شتمني او قوت يې ډير زيات کړ.

تردي چې دغه طبقه يې دهيوادونو پر لوړو طبقواو مقاماتو وګمارله. په پايله کې ويلي شو چې کله پانګوالي طبقي سياسي قدرت ترلاسه کړ نو اشرافيه، ځمکواله طبقه يې د شتمنيو څخه بې برخې او ټولی اداري، شتمني او قوت يې ورته د خاورو

سره خاورې کړ. د دوي څخه يې ځمکې او نور امتيازات ترلاسه کړه. دکورنۍ دستکاري صنعت يې له منځه يوړ. ددي پرځاي يې په لوړه کچه صنعتي وده رامنځته کړه او د سيالۍ ډبره يې کيښوده.

دا داسي نظام وو چې د ټولنې هر وګړي کوښښ کاوه چې ځان پکې په ځای کړي. ددي نظام په اوږدو کې چې به کوم خنډونه رامنځته کيدل هغه به له منځه وړل کيدل. بالآخره چې په خلاص ډول اعلان وشو چې دټولني ټولو وګړو ته بايد په يوه سترګه ونه کتل شي، ځکه چې ددوي ترمنځ پانګونه يوډول نده. پدي ډول د پانګواله طبقه دټولني لوړه او شتمنه طبقه ثابته شوه. په پانګوال نظام کې دصنعت وده او رقابت اړين وو. دغه لومړنی کيفيتي حالت وو چې خپله صنعتي کړنه رامنځته شوه.

بورژوزي طبقې د خانانو او سردارانو دقوت د ختمولو ترڅنګ دهغوي څخه سياسي قوت يانې علم هم واخيست او په ټولنه کې د لا مطرح کيدلو سره سره په سياست کې هم لومړي مقام ترلاسه کړ.

صنعت او آزادانه رقابت ته يې قانوني حيثيت ورکړ او ان تر دې چې دځينو هيوادونو اساسي قوانينو هم دغه ټکی پرځاې وباله او ويپتيله چې صنعتي وده ريښتيا هم اړينه ده. په سياسي چارو کې يې د ټولټاکنو طريقه هم وروپيژندله، چې دپانګوالي طبقې لخوا د برابرۍ او مساوات يوه فارموله ګڼل کيده. په اروپا کې سياست قانوني حيثيت خپل کړ او د ټولټاکنو نظام پيل شو. هر هغه چا به د رايې ورکولو حق درلود چې سرمايه به يې درلوده، داپدې مانا چې يوازي پانګوال به درايې ورکولو او رايې اخستلو وړ ګڼل کيدل او بس.

نوموړو به پانګوال مشران ټاکل او دګمرک په ورکولو، قانون جوړولو او ددولت په نورو چارو، يوائې همدوي مامور ګڼل کيدل. دربيم دا چې صنعتي انقلابونو پرولتاربه دومره ډيره په چټکۍ سره پيدا کړه، لکه څرنګه يې چې پانګواله طبقه پيدا کړې وه. پرولتاريه ورځ په ورځ زياتيدله ځکه چې سرمايه کاری يوائينۍ وسيله وه چې پرولتاريه يې زياته او پراخه کړې وه. په همدې ډول پرولتاريه د وخت په تيريدلو سره زياتيدله. په پاي کې پرولتاريه او پانګواله دواړه طبقې د لويو لويو ښارونو پرلوري وکوچيدې چې زياتي ګټې يې لاسته راوړې، او په همدې شکل د عامو وګړو لوې لوې جوپې ديوځای څخه بل ځای ته وکوچيدلې. (او يا) په همدې شکل ګڼ شمېر عام وګړي له يو ځای څخه بل ځای ته وکوچيدل.

په دې وخت کې په يو ځاي کې د اوسيدلو لاآمله پرولتاريه ته دخپل ځواک احساس وشو. دغه ميتود چې څومره ژر نمو کوي همدومره ژر دلاسي ماشينونو ځاي ورکيږي. په ډيره لويه پيمانه صنعتي وده تر سترګو کيږي خو دپرولتاريه معاشونه ورځ تر بلې په کميدو پيل کوي. دهري ورځې پر تيريدو سره د دوی ژوند د کړکيچ او کړليچ سره مخامخ کيږي، بې کاري په زياتيدو شي، تر دې چې نور حالت د پرولتاريه د منلو او زغم وړ نه وی. پداسي ناوړه حالاتو کې پرولتاريه ددوه عمده لاملونو له امله ځان د سرکشي پرلورې رهي کوي، يودا چې بې اطميناني او بل دا چې پرولتاريه پخپل قوت باندې باور لري چې حالات بدلولاي شي. نو آخر دوي انقلاب ته ملا وتړي چې پخپله دا صنعتي انقلاب دپرولتاريه د ټولنيز پاڅون علت وګرځيده.

پوښتنه -دصنعتي انقلاب نور کوم اثرات راڅرګند شول؟

ځواب-

داوبو انجن او دداسي نورو ماشينونو په اختراع کولو سره د صنعتي انقلاب ډبره کېښودل شوه، او په ډير لږ وخت کې دډير کم لګښت په ترڅ کې ډيره وده او توليد دصنعتي نظام او آزادې سيالۍ پولو ته ځان ورساوه. دلويو پانګوالو ډير لوړ تعداد د صنعت جوړوني په برخه کې پښه کېښوده. دتوليداتو د چټکۍ په ترڅ کې ډير زيات شيان توليد او بازار ته وړاندې شول. خو خرڅ نه شول چې له همدې امله په دغه وخت کې يو لوي تجارتي بُحران رامنځته شو. کارخانې بندې او ځيښتنان يې پر ځاي ساړه کېناستل. دپرولتاريه څخه ډوډۍ کش کړای شوه او هر لوري ته ناوړه حالات او د وګړو بې کاري تر سترګو کېده. لږ وخت پس اضافي توليد بيا په خرڅيدو پيل وکړ. کارخانو بيا په کار پيل وکړ او د مزدورانو په معاشونو کې زياتوالی راغي. اوس نو

کار روزګار د پخوا په پرتله ډیر په سمه توګه روان او ښه شوی وو خو لږه موده پس دغه کاروبار د زیاتو شیانو په تولیدولو او عرضه کولو سره بیا د پخواني بُحران پر لوري ستون شو.
د ۱۹ میلادي پیړۍ څخه تر اوسه پورې پانګوال نظام د مختلفو ناورینونو سره مخامخ شو. د هرو پنځو نه تر اوو ۷ کلونو په مُوده کې دغه نظام د یو بل نوي او ډول ډول ناورین (بُحران) سره مخامخ شوی دی. له همدې امله د کارګري طبقې ژوند مسلسل له ستونزو سره مخ شوی او په همدې توګه پداسې حالاتو کې د دې نظام ټول وجود دوامداره انقلابونو د خطرونو سره تړلې پاتې شوی دی.

پوښتنه - د دې هره ورځ تجاراتي بُحرانونو د عروج او زوال څخه څه تر لاسه کیږي؟

ځواب-

لومړی دا چې صنعتي نظام آزادانه تجارتي رقابت ته ژوند بخښلی دی او پانګوال نظام یې له همدې امله وروسته پاتې کړی دی. په عمومي ډول په لوړې کچې سره د صنعت وده او په هغې کې سیالي او د صنعتي تولید انفرادي جوړښت مجبورا د انسانانو د وجود ښکار شي. او په پایله کې بیا بند شي. یو صنعتي بازار تر هغې پورې خپل ځان ساتلی شي چې هغه د پرلپسې اقتصادي ټکرونو او غمیزو ښکار شي، او بیا هغه وزغمي. خو دغه اقتصادي غمیزې نه یوازې دیوې ټولنې د بربادۍ سبب ګرځي بلکې د هغې ټولنې د وګړو ژوند هم په خطر کې اچوي. په پایله کې پانګواله طبقه هم ورسره په سیند لاهوو شي. د دې غمیزو څخه د مخنیوي په خاطر اړینه ده، چې د آزاد صنعت سازي څخه لاس واخیستل شي، چې دا ممکنه نده. خو بل لوري ته کولای شو چې داسې نظام رامنځته کړای شي چې په هغه کې ګټه تر پانګوالو پوري محدود پاتې نشي، بلکه د ټولنې داجتماعي اړتیاوو ته په کتلو سره منصوبه بند اقتصادي نظام جوړ او د هر وګړي د اړتیاوو ته په کتلو سره تولیدي کار په جریان کې وساتلای شي. دویم دا چې په ډیره لویه پیمانه د صنعت جوړونې او تولید وده کولای شي چې داسې نظام رامنځته کړي چېرته چې د ژوند ټولې اړتیاوې په ډیره لویه پیمانه پیدا کیدلای شي، چې بیا وروسته د ټولنې هر وګړی وکولای شي دخپل استعداد پر کارونې سره آزاد ژوند وکړي. د ا پدې مانا چې حقیقت جوړونه او د تولیدي ګنجایش تر څنګ بُحرانونه او غمیزې د یونوي نظام او ټولنیز جوړښت د نه شتون پر اساس رامنځته کیږي. که چېرې د پخواني نظام پرځای نوی نظام، نوی ټولنیز حرکت رامنځته شي نو تولیدي شیان د ټولو بشري بدحالیو، غلاګانو، بُحرانونو او ټولنیزو نیګمړ تیایو مخنیوی کولای شي. نو اوس دا خبره څرګنده شوه چې ټولې ټولنیزې نیمګړتیاوې لکه: لوږه، ناپوهي، وروسته پاتې والی، ناروغتیاوې ،بې کاري او نور ډیر څه د نیمګړې نظام لا امله دې. چې د اوسنۍ وضعې سره هیڅ سمون نه خوري. دیونوي نظام پواسطه د ټولو نیمګړتیاوو د له منځه وړلو لپاره د تولیدي کار په لاس کې اخیستلو ته اړتیا ده. داسې عینی اوضاع چمتو شوې ده، چې مونږ کولای شو دیونوي نظام په ور پیژندلو سره موجوده نظام ختم کړو.

پوښتنه - دغه نظام به څه ډول وي؟

ځواب-

په دغه نظام کې په صنعتونو او د تولید په نورو برخو د انفرادي یا پانګوالو واک ختمول دي. د دغه نوي نظام په ترڅ کې ټولې فابریکې په ټولنیز تفاهم سره پرمخ بیول کیږي. چې موخه به یې د اشتراکي منصوبه بندۍ او د ټولنې د هر وګړي پرته له تعصبه ګټه ون وي. مونږ وایو چې رقابت باید ختم او پرځای یې تفاهم رامنځته شي. د پانګوال نظام په ترڅ کې پانګونه یا شتمني انفرادي او د پانګوالو لاسته ولوېدې چې شخصي پانګه اچونه یې وزېږوله چې موخه یې ګټه، هوس او تباهي وي. د رقابت د

زیاتوالي له امله ټول صنعت دځینو خلکو لاسته ولویږي. هدف یې دادي چې شخصي رقابت دصنعت دانفرادي انتظام څخه نشي جلا کېداي. نو دابه ښه وي چې شخصي شتمنۍ ختمې کړای شي او پر ځاي یې په تولیدي کار کې په اشتراکي یا اجتماعي سیمو کې ټولنیز سمون رامنځته کړای شي. او ټول تولید په تفاهم سره استعمال کړای شي. یانې داچې تولید باید په مشترکه حاکمیت کې واخیستلی شي. په ساده او لنډو ټکو کې ویلي شو چې په تولید باندي باید شخصي حاکمیت له منځه ولاړ شي. دغه یواځني لاره ده چې کولای شي په ټولنه کې بدلون رامنځته کړي او هم دصنعت د پرمختګ لپاره دغه خبره اړینه ګڼل کیږي. همدا خبره ده چې کمونستان تل وایې او په حقه دي، تر څو شخصي شتمني ختمه شوې نه وي، نو تر هغه انقلاب، نوي ټولنیز نظام او پرمختګ ممکن ندي.

پوښتنه-آیا ددې څخه وړاندې هم د شخصي شتمنیو خاتمه ممکنه وه؟

ځواب-

هو ! په ټولنیز نظام کې دهر ډول بدلونو ترڅنګ په ملکیاتي خپلوۍ کې پاڅون، د دي خبري تایید کوي چې نوي تولیدي ځواکونو ته باید وده ورکړل شي. چې دغه په زړو تولیدي نظامونو او ملکیتي شتمنیو کې ممکن نه وي. شخصي شتمني هم په همدي ډول رامنځته شویدي، ځکه چې شخصي شتمنیو تل وجود نه درلود. کله چې مونږ د منځنیو پیړیو څپو ته وګورو نو پر دغه وخت کې د تولید نوې طریقې د منفکچرنګ په صورت کې تر سترګو کیږي، چې په دغه وخت کې تولید د دستکار یا زمکوال تابع نشو کیدلي. په همدي ډول منیفکچرنګ له پخواني تولید څخه زیږون وموند او یو نوي شخصي شتمنۍ ته یې ځای ورکړ. چې دیو شخصي شتمني په صورت کې ښکاره شول.

دمنیفکچرنګ او صنعتي پرمختګ په لومړۍ پړاو کې شخصي شتمني ملکیتي/خپلولو صورت ونیو. او د دي نظام څخه وجود اخیستونکی نظام یو ځانګړي ټولنیز نظام وو. تر دي وخت پوري داممکنه نه وه چې تولید دې دومره زیات کړای شوای وای چې د ټولو لپاره پریمانه ګڼلي شوی وي، تر څو د زیات یا کم تولید په ترخ کې د ټولنیز پانګونه کې اضافه، او د تولیداتي ځواکونو ته په وده ورکولو سره یو قوي طبقي ته اړتیا وه، خو د دغې طبقې ځاي پانګوالې طبقي ونیو. ددي په پرتله د تولیدي ځواکونو پرته یو بلې طبقې هم وجود درلود. چې هغه غریبه او ځپلې طبقه وه. وروسته داسې یو حالت رامنځته شو چې دغه طبقي د تولیدي خپلوۍ په تارونو باندي وتړلې شوې.

دطبقو جوړښت پر تولید باندې انحصار کوي، چې څه ډول تولید وجود لري. په منځنیو پیړیو کې د تولید انحصار پر کرنه ولاړ او متکي وو. او هم دغه وه چې ددي عهد په جریان کې ځمکوال او بزګر په وجود کې راغلل. ددي پیړي په وروستیو کې په ښارونو او کلیو کې ګلډماسټر او په دیاړي یا روزمز کارکوونکي کارګران تر سترګو کیږي. په ۱۹ پیړۍ کې دتولیدي ځواکونو نمو او پرمختګ په ډیره لوړه پیمانه ترسره شو. نن مونږ داسې وسایل لرو چې دغه پرمختګ او یا چټکوالی په ډیر کم وخت کې چټک کولای شو. له دغه تولید څخه ډیر کم یې د پانګوالې طبقې ته هم په لاس ورځي او دخلکو ډیر کمیت په پرولتاریه باندي بدل شي. د پانګوالو پر شتمنیو کې زیاتوالي راځي. خو دخلکو اقتصادي او روغتیایې حالت ډیر کمزوری کیږي چې بالآخره دزغم وړ نه وي.

او دربیم داچې شخصي پانګونې او تولیدي ځواکونه په ډیر کم وخت کې زیاتیږي چې د پانګوالۍ حدونه ماتولاي شي او ټولنیز غورځنګ رامنځته کولای شي. اوس حالت داسې ځای ته ورسیده، چې د شخصي شتمنیو ختمولو امکانات ډېر کم دي، خو دا کار په هر حالت او صورت کې اړین دی.

پوښتنه: آیا په سُلیېز ډول د شخصي شتمنیو له منځه تلل ممکن دي؟

ځواب-

که چېري په سلییزه توګه داسې برېښند لي، نو کمونستانو به دهغو خلکو چې غوښتل یې، مخالفت به یې نه وو کړی.
کمونستان پدې پوهیږي چې داډول دسیسې بې مفهومه او خطرناکې دي. دوي پدې پوهیږي چې انقلابونه شنه باغونه ندي او نه هم دهیلو په ترڅ کې انقلابونه شوي دي. او نه هم امکان لري چې په مصنوعي توګه را وارد کړل شي. بلکه خبره داده چې هر ځای کې عیني حقایق او علتونه ددې سبب شوي دي، چې انقلابونه راوپاروي. داسې حالت چې انقلابونه راپاروي د هیوادونو، شخصي هلو ځلو او طبقو څخه پورته خبره ده. نو دا خبره هم معلومه ده چې په ټولو فرهنګي ټولنو کې پرولتاریه په زوره د کار لاندې ساتل کیږي. همدا خبره ده چې دکمونیستانو مخالفین پخپله انقلاب ته لاره هواروي. که پرولتاریه په زوره انقلابي کړنې ته د استحصال له لارې مجبوره کړای شي، نو دوی به زمونږ ملګري شي، او کمونیستانو ته هم اړینه ده چې په عملي توګه د پرولتاریه له حقوقو ننګه وکړي، څرنګه چې مخکې به دوي د خپلو نظریاتو او خبرو څخه دفاع او ننګه کوله.
پانګوال دولت او د پانګوال نظام چارواکي دخپل نظام د خوندي ساتلو په خاطر له زورواکۍ څخه کار اخلي نو کمونستان کولای شي چې سوسیالستي نظام کې په سُلییزه توګه شخصي شتمني له منځه یوسي. خو ولې د پانګوال نظام رسنۍ او خپله پانګوال فرهنګ خپلې نیمګړتیاوې او دزورواکۍ تور په پرولتاریه او انقلاب باندې اچوي.

پوښتنه - دانقلاب طریقه او لاره به څه وي؟

ځواب-

دپرولتاریه د انقلاب په صورت کې به شخصي شتمنۍ له منځه لاړې شي او پرځای به یې یو جمهوري اساسي قانون مرتب شي، چې په مستقیم او غیرمستقیم ډول به سیاسي واک پرولتاریه ته سپارلي کیږي. په ډېرو پرمختللو هیوادونو کې دخلکو ګڼ شمیر په پرولتاریه باندې بدل شویدی، بل لوری ته په ځینو هیوادونو کې نه یوازې دخلکو کمیت په پرولتاریه بدل شوی، بلکه د هغوي سره بزګران او دهغوي کروندي او آن پانګوال هم بدل شوي دي.خو دوي اوس په تدریجي ډول د پرولتاریه ملګري کیږي ځکه چې د دوي ګټې اوس سره شریکې کېدونکې دي. او دخپلو ګټو په خاطر هم د پرولتاریه ترڅنګ دریږي، او هم دا اړینه ګڼي چې دپرولتاریه دغوښتنو څخه ننګه وکړي. داسې جمهوري نظام چې د پرولتاریه نمایندګي کوي خو په اصل کې د شخصي شتمنیو په له منځه وړلو کې کوښښ نه کوي او هم دپرولتاریه د حقوقو څخه ننګه نه کوي یو بې مانا ولسواکي ګڼل کیږي. ځیني کړنې چې داوسني حالتو ته په کتلو سره باید ترسره شي په لاندې ډول توضیح کیږي:

١. شخصي شتمنې د سترو ټیکسونو(ګمرکونو) او مالیاتو په واسطه محدودول. دمیراثي ځمکو او مالونو ختمول دنړیوالو مالیاتي ادارو له قرض ورکولو څخه انکار او نور داسې ګامونه اخیستل.
٢. دټولو ځواکمونو صنعتونو، کرنیزو او مالي ادارو خپلول، دځمکو، کارخانو، مواصلاتو، بانکونو او دالوتکو څښتنان له هیواده ایستل او شړل.
٣. دپرولتاریه دمخالفینو شړل او یا هم د داسې وګړو ځمکې او شتمني کنګل کول.
۴. ځمکې، فابریکې او نور شیان د کارګري طبقې په کنټرول کې ورکول، په صنعتونو کې د کارګري طبقې ترمنځ د رقابت او سیالۍ له منځه وړل.
۵. دصنعتي کړنې د پرمختګ په خاطر دکارګري طبقې یو ځواک تیارول او بیا په تیره د کرنې په ځانګه کې دعصري وسایلو څخه ګټه پورته کول او له دې لارې د کرنیزو تولیداتو زیاتول.

۶. اقتصادي نظام د مرکز تابع کول او ټولې کړنې د دولت په کنټرول کې ورکول. د سیاسي سرمایې په مرسته دیو ملي بانک ډېره کېښودل چې وکولای شي ټولې اقتصادي اداري وڅاري او هم د ټولو شخصي بانکونو له منځه وړل.
۷. په لویو صنعتونو کې پرمختګ، په کارخانو او مواصلاتو کې بدلون راوستل. د نویو کرنیزو ځمکو فعالول او په پخوانیو کرنیزو ځمکو کې بدلون راوستل.
۸. د طبقاتي نظام له منځه وړل، یو نصاب او د زده کړې معیاري نظام برابرول. ټولو کوچنیانو ته زده کړه ورکول او د دوي زده کړه په هغه وخت کې پیلول کله چې دوي د میندو څخه بیل او د زده کړې وړ وګرځي. په ملي کچه د زده کړې او تولیدي کړنې کارونه سرته رسول.
۹. د صنعت او د کرنې په څانګو کې کارکوونکو ته د ملت پر ځمکه ټولنیز او عصري استوګن ځایونه برابرول او د دوي په ژوند کې د ښاري او کلیوالي وګړو د اسط روزنه چې یو طرفه پاملرنه پکې له منځه یوړل شي او ټولې نیمګړتیاوې چې پدې اړه وجود لري ختمې کړای شي.
۱۰. روغتیا، درملنه، زده کړه او نور داسې شیان چې د پانګوال نظام له اړخه اسانتیاوې ګڼل کیدې، زمونږ له طرفه په ټولنه کې اساسي حق وګڼل شي او د ټولنې ټولو عامو وګړو ته د احق ورکول. د مواصلاتي توکو ټولې وسیلې تر خپله حده په کنټرول کې اخیستل.

په شریکه کړنه کې دیو وګړي ګام اخیستل د دویم لپاره اړین دي په دغه کړنه کې د شخصي شتمنیو له منځه وړل هم اړین دي.
پس له دې به پرولتاریه(کارګره طبقه) پرمختګ ته چمتو کیږي. تردې چې په ټولو مالي وسایلو لکه: کرنه، صنعت، مواصلات، تجارت او د ژوند په نورو څانګو کې به پرمختګ کوي او زیار به باسي چې دا شیان د دولت په کنټرول کې راولي، دا ډول کنټرول پخپله د پرولتاریه طبقي جمهوري کنټرول ګڼل کیږي. د دغو وسایلو په مرکزي کولو سره په پرمختګ باندي ډیري ښې اغیزي ښیندل کیږي.
څرنګه چې د پرولتاریه د هڅو او ورځني زیار څخه تولیدي ځواکونه پرمختک کوي په همدې توګه اړوندې اداري هم پرمختګ کوي. بالاخره کله چې ټولې شتمنۍ، تولید او نور د ژوند کاروبارونه د خلکو اجتماعي لاسونو ته ورشي نو شخصي شتمنۍ به پخپله له منځه لاړې شي. نو بیا به پیسې بې هدفه شي او کله چې د تولیداتو موخه د ګټې لاسته راوړل نه، بلکه د انسان اړتیا پوره کول وي نو تولیدات به دومره زیات شي چې انساني حالت به په بشپړه توګه تغیر ومومي او د انسان اوسنۍ حالت به بیرته په پخوانیو ټولنیزو اړیکو باندې بدل شي.

پوښتنه - آیا دا ممکنه ده چې انقلاب په یو هیواد کې راشي او بیا به بریا ترلاسه کړي؟

ځواب-
نه داسې نده! د نړیوال بازار له زیږون او هم د صنعتي تکامل په وجه د نړۍ انسانان له یو بل سره د مسلک له نظره تړلي او اړیکې لري. په تیره بیا په پرمختللو هیوادونو کې ټولنیز پرمختګ پانګوال او پرولتاریه په دوه ښکاره برخو کې را سره ویشلي دي. د دوي ترمنځ موجود ټکر، روان کشمکش او مبارزه په حقیقت کې د نني زماني مبارزه ګڼل کیږي. همدا لامل دی چې انقلاب په یوه هیواد یا ټولنه کې نشي ترسره کیدلاي. د انقلاب نوعیت او تاثیر د صنعت جوړونې، سرمایې او نورو اقتصادي برخو په غوره والي پورې تړلي دي. څومره چې د دې نوعیت ښه وي هغومره د انقلاب نوعیت او اغیزه هم ښه وي. د بیلګې په توګه هر هغه هیواد چې د نمو او ودې مزل یې سست وي انقلاب ته په ستونزمنه توګه زیږون ورکوي. خو هغه هیوادونه چې چټک پرمختګ لري انقلاب پرې خپلې اغیزې د نورو هیوادونو په پرتله ژر ښیندي، چې د غه به بیا یو نړیوال انقلاب وي او اغیزې به یې هم نړیوالې وي.

دا سمه خبره ده چې په ټوله نړۍ کې په یو ځل او ناڅاپه انقلاب نشي راتللي. اړینه ده چې دغه انقلاب په یو ځای کې راشي خو دغه انقلاب د مُودې په تیریدلو سره باید خپور او وغزیږي، که نه، د له منځه تګ خطر سره به مخامخ شي. خو په یوه ټولنه کې راپاریدونکې انقلاب او بدلون دیو وګړي منتظر نشي پاتې کیدلای. بلکې په دغه هیواد کې راپاریدونکې انقلاب په نړۍ کې انقلابي کړنې ته تودوالۍ او پیاوړتیا ورکوي.

ریښتنې خبره خو داده چې یو بریالۍ انقلاب چې دهر ځای څخه راوپاریږي حتما پر نورو هیوادونو خپلې مثبتې اغیزې ښیندي. د داسې نړۍ وګړي دتیر وخت په نسبت ډیر یو دبل سره نږدې وي.